

Zimowe liczenie ptaków w Grecji

Delta Evros, 2008

Eva Stets

Zimowe liczenie ptaków w Grecji, w tym szczególnie w delcie rzeki Evros, to program łączący się bezpośrednio z Międzynarodowym Biurem Badania Ptaków Wodno-Błotnych (ang. International Waterfowl & Wetlands Research Bureau – IWRB; obecnie Wetlands International).

Grecka historia tych akcji ma już 40 lat, a tereny, na których liczy się ptaki, należą do kilku najistotniejszych i najciekawszych ostoi ptaków w skali europejskiej.

Początki zimowego liczenia ptaków (a właściwie, według tutejszych określeń – „międzyzimowego liczenia ptaków”) sięgają 1967 roku, kiedy to grupa zapaleńców-ornitologów podjęła się tego niełatwego w praktyce zadania. Siedmioletnia przerwa pod koniec lat 70. XX w. nie ostudziła entuzjazmu i tak każdego roku, w połowie stycznia, program ten jest realizowany na najważniejszych ornitologicznie terenach całej Grecji.

Warto zatrzymać się trochę przy statystyce z poprzednich lat, jako że imponujące są liczby zaobserwowanych w tym kraju ptaków. Dla przykładu: w 1970 roku policzono w całej Grecji ponad 970 000 ptaków wodnych (!), drugie miejsce bezspornie przypada na rok 1999, gdy policzono ich 547 000, a trzecie na 1982 rok (323 562 ptaki wodne). Najmniejszą liczbą wykazał się rok 2003 (tylko 105 000). Liczone w tych latach ptaki, to przede wszystkim blaszkodziobe *Anseriformes* (kaczki, gęsi, łabędzie), żurawiove *Gruidiformes* (głównie łyski), pełnopłetwe *Pelecaniformes* (głównie pelikany) i flamingi *Phoenicopteriformes* (co nie znaczy, że „przy okazji” nie liczono i innych ptaków).

W Grecji zimuje corocznie bardzo dużo różnych ptaków z innych krajów Europy, w tym także sporo rzadkich gatunków objętych Globalną Czerwoną Listą IUCN.

Żerujące flamingi.

Autorka tekstu i George Handrinis.
Fot. Andreas Athanasiadis

W ciągu ostatnich 25 lat do najliczniej występującej w Grecji awifauny w okresie zimy można zaliczyć takie gatunki, jak: cyraneczka *Anas crecca* (171 000 w 1999 roku), łyska *Fulica atra* (134 000 w 1995 roku) i świstun *Anas penelope* (121 000 w 1989 roku).

W 17 miejscach różnych biotopów greckich realizowane są systematycznie

Pelikany kędzierzawe.

Bąk.

zimowe liczenia ptaków, a liczba ta z roku na rok ulega zmianie (rośnie).

W styczniu bieżącego roku akcje te odbywały się w 46 miejscach, na terenie całego kraju – od Krety po północną Grecję, w tym – w najciekawszym ornitologicznie zakątku – delcie rzeki Evros.

Po Zatoce Amvrakikos (32% zimowej populacji), Delta Evros to miejsce zimowania największej ilości ptaków (27% populacji z całego obszaru Grecji).

Nic więc dziwnego, że wierni wielbiciele Delty (a przy tym znani greccy ornitologowie) spotykają się tu od lat i nie odstrasza ich nieprzyjemny często (w porównaniu z pozostałą Grecją) i zimny klimat, jak również nie przeraża ich przebycie kilkuset kilometrów, by dotrzeć do tego miejsca. Trudno się oprzeć możliwości zaobserwowania wielu tysięcy ptaków i nadziei zobaczenia (i policzenia) chociażby kilku osobników z takich gatunków, jak: gęś mała *Anser erythropus*, pelikan kędzierzawy *Pelecanus crispus*, bernikla rdzawoszyja *Branta ruficollis*, kazarka *Tadorna ferruginea*, kormoran mały *Phalacrocorax pygmeus*, warzęcha *Platalea leucorodia*, bąk *Botaurus stellaris* i (co prawda nie wodne, ale rzadkie i zimujące tutaj) orlik grubodzioby *Aquila clanga* czy orzeł cesarski *Aquila heliaca*.

Koordynatorem programu zimowego liczenia ptaków w Delcie Evros jest już od lat znany ornitolog George Handrinos,

mający na koncie wiele wspomnień z poprzednich lat, jak np. rekordowy widok 35 000 gęsi białoczelnych *Anser albifrons* w 1985 roku.

Tegoroczne liczenie nie wypadło co prawda tak rekordowo, jest jednak zadowalające i sumuje się na 111 324 osobniki różnych gatunków. Ptaki liczono równocześnie w trzech miejscach, a odnotowane wyniki tej akcji przedstawiają się następująco: w pierwszej części Delty – Apalos-Almires – 10 008 ptaków, nad Jeziorem Drana – 49 957 ptaków i w trzeciej części – Paloukia – 51 359 ptaków.

Pomimo planowanej wstępnie większej ilości uczestników, poradziły z tym sobie „zacięte” i pełne energii osoby, członkowie Greckiego Stowarzyszenia Ornitologicznego (HOS) w liczbie... 8 osób.

Co ciekawe, zmiana terminów nie przeszkodziła, by uporać się z całą akcją w ciągu zaledwie kilku dni a ostatni, czwarty dzień liczenia, poświęcić głównie na obserwację dla przyjemności i robienie ciekawych zdjęć. Na szczęście tego dnia pogoda już była znośna i zapaleńcy fotografii na nic narzekać nie mogli.

Podsumowując zimowe liczenie w Delcie Evros, w styczniu 2008 roku, warto przytoczyć trochę statystyki i kilka ciekawych obserwacji.

I tak: policzono ogółem 83 770 kaczek, w tym 38 859 cyraneczek *Anas crecca*

i 30 090 krzyżówek *Anas platyrhynchos*. Suma zaobserwowanych gęsi to 3928, w tym 3700 gęsi białoczelnych *Anser albifrons* i 26 osobników gęsi małej *Anser erythropus*. Rekordową liczbą wykazały się łabędzie (4150), w tym 2015 łabędzi krzykliwych *Cygnus cygnus*, a także liczone osobno na noclegowisku (na wzgórzach Delty Evros) orliki grubodziobe *Aquila clanga*, które w ilości 47 osobników dają największą liczbę tych ptaków z ostatnich lat. Ciekawostką tych dni była obserwacja trzech orłów cesarskich *Aquila heliaca*, jednego bąka *Botaurus stellaris* i jednego łabędzia czarnego *Cygnus atratus* (zauważony już jesienią uciekinier z hodowli). Odnotowano 79 czapli białych, 9 nadobnych i 37 siwych, 88 kormoranów i 86 kormoranów małych, 174 pelikany kędzierzawe, 812 flamingów, 1305 oharów, 451 różieńców i 5013 łysek. Policzono także, częste na tych terenach w okresie zimy, myszołowy (446 osobników) i wiele innych ptaków.

Ciekawe może się wydać, że sam teren Delty Evros nie jest powierzchniowo tak dużym obszarem – 18 800 ha (licząc w tym także tereny rolniczo-uprawne), na którym zaledwie 9 200 ha, to teren ścisłej ochrony, objęty od 1971 roku Konwencją Ramsarską. Ale jak widać, ptaki upodobały sobie to miejsce, o którym napisałam już kiedyś, że jest to po prostu „unikalny zakątek ziemi”.

Miałam szczęście brać udział w tegorocznym zimowym liczeniu ptaków w delcie Evros i pomimo że początkowo myślałam, że będę tam tylko widzem, powierzono mi zapis wszystkich ptaków w rejonie Apalos-Almires.

Wraz z całą grupą pozostałych uczestników i Georgem Handrinosem na czele obiecaliśmy sobie spotkać się w roku następnym... i następnym... i następnym, na kolejnym zimowym liczeniu ptaków (bo Delty Evros zapomnieć łatwo nie można).

Chciałabym tą drogą wyrazić podziękowanie dla ornitologa Eleni Makrigianni i George'a Handrinoso tak za dane statystyczne, jak i za wielką kopalnię wiedzy, Christosowi Vlachosowi za porządną lekcję fotografii, a kolegom z HOS za sporo danych z przeszłości (czasopismo OIONOS nr 31, wydawane przez Greckie Stowarzyszenie Ornitologiczne).

Fot. autorki ■

Kormoran mały.